

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna. Uczeń indywidualnie i zespołowo muzykuje, tworzy i improwizuje proste struktury dźwiękowe i układy ruchowo-taneczne, przedstawia cechy i charakter wykonywanych utworów werbalnie i pozawerbalnie, rozwijając swoje zdolności i umiejętności muzyczne, preferencje oraz umiejętności wartościowania wytworów kultury.

Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania. Uczeń rozumie podstawowe pojęcia i terminy muzyczne niezbędne w praktyce wykonawczej, percepcji oraz prowadzeniu rozmów o muzyce, poszukiwaniu informacji i twórczym działaniu, dostrzegając przy tym wzajemne relacje między nimi.

Wiedza o kulturze muzycznej, narodowym i światowym dziedzictwie kulturowym. Uczeń interpretuje zjawiska związane z kulturą muzyczną, słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

W zakresie śpiewu. Uczeń:

śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:

piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego,

wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne),

kanony;

poprawnie śpiewa z pamięci, zachowując należyłą postawę, hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”;

śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;

wykonuje solo lub w zespole „rapowanki”, rytmiczne recytacje itp.;

tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:

struktury melodyczne,

sygnały dźwiękowe (w kontekście danej tonalności),

prosty dwugłos (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny),

głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;

improvizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.

W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:

gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub/i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych (do wyboru np. flet podłużny, flażolet /flecik polski/, pianino, keyboard, gitara, dzwonki, metalofon, ksylofon i inne) oraz perkusyjnych niemelodycznych:

schematy rytmiczne,

melodie,

proste utwory,

akompaniamenty;

gra na wybranym instrumencie melodycznym Hymn Europy (instrumentalną wersję „Ody do radości” L. van Beethovena);

odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;

tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:

proste struktury rytmiczne,

swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny,

instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;

improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.

W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:

odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;

wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne:

polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka,

wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu),

wybranych tańców różnych narodów,

wybranych tańców towarzyskich (fakultatywnie);

improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.

W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości):

reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności),

muzyki jazzowej i rozrywkowej,

polskich pieśni artystycznych i patriotycznych,

utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej;

rozpoznaje ze słuchu:

brzmienie instrumentów muzycznych,

brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas,

podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje,

polskie tańce narodowe,

aparatus wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy;

rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;

przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łączy muzykę z innymi obszarami wiedzy):

odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych,

rysuje, maluje oraz układa teksty do muzyki,

werbalizuje emocje i odczucia,

opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:

podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;

określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).

Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:

nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;

różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;

zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;

zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;

potrafi posługiwać się symboliką beznutową (np. tabulaturą, fonogestyką, uproszczoną fonogestyką, tataizacją).

Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:

instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;

głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew estradowy, śpiew biały, jodłowanie i inne);

aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band, zespół folkowy).

Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki:

muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna, filmowa, teatralna i inne);

stylów muzycznych (do wyboru: pop, rock, jazz, folk, rap, techno, disco, reggae i inne);

form muzycznych: budowa okresowa, AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia;

faktury muzycznej: homofoniczna, polifoniczna.

Uczeń określa charakterystyczne cechy:

polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;

wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;

wybranych tańców towarzyskich i współczesnych.

Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.

Porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki i inni).

Potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne, argumentując swoje wybory.

Tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technologii.

Kultura muzyczna, narodowe i światowe dziedzictwo kulturowe. Uczeń:

zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;

zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;

poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;

poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;

wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i, muzyczne portfolio;

uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);

angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;

uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych;

stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców.

Warunki i sposób realizacji

Podczas organizowania procesu dydaktyczno-wychowawczego należy pamiętać, że działania praktyczne muszą dominować nad zagadnieniami teoretycznymi. Wszelkie wiadomości z zakresu teorii i historii muzyki stanowią ich uzupełnienie.

Do prawidłowego prowadzenia zajęć z muzyki ważne jest, aby pracownia była wyposażona w:

instrumenty muzyczne: perkusyjne niemelodyczne i melodyczne, instrument lub instrumenty klawiszowe (akustyczne lub elektroniczne), instrumenty dęte, instrumenty strunowe;

tablicę z pięciolinia, rzutnik multimedialny i ekran lub tablicę multimedialną;

sprzęt do odtwarzania, nagrywania i nagłaśniania dźwięku, komputer z oprogramowaniem muzycznym (np. edytory tekstu muzycznego, obróbki cyfrowej dźwięku, ministudio muzyczne itp.) i z dostępem do internetu;

bibliotekę muzyczną (nuty, śpiewniki, podręczniki), fonotekę i filmotekę;

plansze dydaktyczne (papierowe lub multimedialne).

Monitorując rozwój muzyczny uczniów, nauczyciel powinien zaproponować dostosowaną odpowiednio ofertę zajęć pozalekcyjnych, a w szczególnych przypadkach, w porozumieniu z rodzicami, skierować dziecko do placówki kształcenia artystycznego.

Szkoła powinna stwarzać warunki do obcowania z muzyką „na żywo” poprzez udział uczniów w koncertach i spektaklach muzycznych, organizowanych w szkole i poza szkołą oraz do publicznej prezentacji umiejętności muzycznych uczniów. Lekcje szkolne mogą być uzupełniane innymi formami zajęć, wśród których wymienić można:

udział w koncertach, przedstawieniach i audycjach muzycznych;

lekcje w salach koncertowych, szkołach muzycznych, muzeach;

współtworzenie koncertów, prezentacji, imprez muzycznych;

organizowanie, propagowanie i udział w koncertach typu „dzieci – dzieciom”;

udział w projektach interdyscyplinarnych klasowych i szkolnych;

spotkania z artystami;

poznawanie lokalnego folkloru muzycznego i jego twórców, w miarę możliwości
współtworzenie kultury regionalnej w powiązaniu z instytucjami zajmującymi się
upowszechnianiem kultury i sztuki;

udział w przeglądach, festiwalach i konkursach muzycznych.
